

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyně JUDr. Alenou Hockou v právní věci *žalobce: Ing. P. M., bytem K. H., proti žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2 (dále jen **žalovaný** či **MPSV**)*, v řízení o žalobě ze dne 27.11.2015 proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27.10.2015 č.j. MPSV-UM/12272/15/9S-PZK, o *odnětí příspěvku na živobytí*,

t a k t o :

- I. **Žaloba se z a m í t á.**
- II. **Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Včasnou velmi obsáhlou žalobou ze dne 27.11.2015 se žalobce (nar. X) domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27.10.2015 č.j. MPSV-UM/12272/ 15/9S-PZK, jakož i jemu předcházejícího rozhodnutí o příspěvku na živobytí, neboť nesouhlasil se zamítnutím jeho odvolání ohledně odejmutí této dávky.

*Žalobce v žalobě namítal, že ve výrokové části rozhodnutí není uvedeno, o jaké řízení dle § 69 zákona o pomoci v hmotné nouzi šlo, zda o řízení o přiznání příspěvku na živobytí (dále jen **příspěvek**) dle § 69 odst. 1 či o řízení o již přiznaném příspěvku § 69 odst. 2 či o nějaké jiné řízení.*

*Napadené rozhodnutí je v rozporu s § 9 s.ř., a je nezákonné, když jím byl odejmut příspěvek všem společně posuzovaným osobám (dále jen **SPO**) v hmotné nouzi, které nejsou účastníky řízení dle § 68 a nejsou v napadeném rozhodnutí jmenovitě určeny.*

*Dále žalobce upozornil na rozpor s ustanovením § 44 odst. 1 a § 21 odst. 1 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **zákon**), když podle něho nárok na příspěvek zanikne jen v případě, že nevznikne žádné SPO v hmotné nouzi.*

Napadené rozhodnutí je dle žalobce nezákonné i proto, že žalovaný řádně neuvedl příslušné ustanovení zákona pro odejmutí příspěvku, nýbrž pouze normativní instrukci, která zjevně nevznikla na základě zákona a v jeho mezích. Změna podmínek pro nárok na příspěvek je možná jen na základě zákona a normativní instrukce není kompatibilní se zákonem ani správní praxí. Žalovaný neodejmul příspěvek na základě zákona, nýbrž na základě jediného tvrzení v normativní instrukci.

Skutečnost, že příjemce nemá nárok na příspěvek dle § 21 odst. 1 zákona je pro řízení o již přiznaném příspěvku dle § 69 odst. 2 zákona zcela irrelevantní. Tvrzení, že příjemce musí být v hmotné nouzi, není dle žalobce oprávněné a nemá oporu v zákoně. Dále namítl i užití § 3 odst. 2 a § 23b zákona, když žalovaný vykládá tato ustanovení v rozporu s obsahem, účelem i smyslem zákona. Zákonodárce dle žalobce stanovil povinnost žalovaného chránit práva a zájmy osob v hmotné nouzi a respektovat jedinečnost každé osoby bez ohledu na to, jak se podílí na životě společnosti.

Podle žalobce se nejednalo o řízení o přiznání příspěvku, kdy je jediným účastníkem žadatel. Přiznáním příspěvku příjemci 9.6.2010 dle § 40 odst. 1 zákona nabylo všech deset žalobců (pozn. soudu: *žalobce označil svou manželku a děti níže uvedené také za žalobce*) právo na výplatu příspěvku pro každý další aktuální kalendářní měsíc, ve kterém má být jen jediný z nich nárok na příspěvek, přičemž pro příjemce stanovil zákonodárce jedinou podmínku, použít příspěvek ve prospěch osob, kterým byl příspěvek v daném měsíci přiznán. V jeho případě se nejednalo o samostatně posuzovanou osobu, ale o osobu, která patří do okruhu SPO a v takovém případě lze odejmout příspěvek příjemci jen tehdy, když nárok na něj nevznikne žádné SPO v hmotné nouzi, tedy když celkové příjmy všech SPO dosáhnou celkově částky živobytí SPO v hmotné nouzi dle § 21 odst. 1 zákona.

Pokud příjemce příspěvku ukončil evidenci na úřadu práce, určí se dle § 3 odst. 2 a § 23b zákona výše příspěvku bez jeho poměrné částky živobytí a vyplatí se příjemci příspěvku dle § 40 odst. 1 zákona. Tímto způsobem žalovaný postupoval až do 16.12.2013 a odejmutí příspěvku tak bylo rovněž porušením zásady legitimního očekávání.

Žalobce se následně podrobně vyjádřil k normativní instrukci a dále k důvodům, pro něž nebyl uznán za osobu v hmotné nouzi podle § 3 odst. 1 a § 4 zákona, když pro tento důvod byla uznána za osobu v hmotné nouzi S. M., tj. jeho manželka.

Dle něho nelze vázat vzájemně zákonné podmínky § 3 odst. 1, § 4 a § 3 odst. 3 zákona, natož z toho ex post vyvozovat právní důsledky na úkor dotčených 10 žalobců v rozporu se zásadami činnosti správních orgánů a principem dobré správy. Žalovaný musí určit závažný důvod, proč zaujal opačný názor a od kterého data dochází k takové závažné změně správního uvážení.

Závěrem navrhl, aby soud napadené i jemu předcházející rozhodnutí pro nezákonnost zrušil. (*K žalobě připojil kopii napadeného rozhodnutí.*)

Z napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 27.10.2015 č.j. MPSV-UM/12272/15/9S-PZK vyplývá, že jím bylo dle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen s.ř.) zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky v Plzni, kontaktní pracoviště Sušice (dále jen ÚP) ze dne 7.9.2015 č.j. MPSV-UP/26682/15/KT o odejmutí dávky příspěvek na živobytí ode dne 1.12.2013 podle § 44 odst. 1 a 7 zákona. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný mimo jiné uvedl, že ve věci bylo rozhodováno po zrušení předchozích rozhodnutí o odnětí příspěvku soudem (rozsudek

zdejšího soudu ze dne 31.3.2015 č.j. 16Ad 15/2014-61 – rozhodnutí správních orgánů byla zrušena pro vady řízení - procesní důvody, proto se soud nezabýval všemi žalobními body uvedenými v žalobě), přičemž se současně vyjádřil k důvodům zrušení těchto rozhodnutí a k čemu byl ÚP soudem v novém rozhodnutí zavázán. Dále sdělil, že v novém řízení ÚP vyzval žalobce k doplnění rozhodných skutečností pro výplatu příspěvku od prosince 2013 na základě písemné výzvy č.j. 317/2010/KAH ze dne 26.6.2015. V doložené lékařské zprávě ze dne 8.7.2015 praktická lékařka pro děti a dorost potvrdila, že v období ode dne 1.12.2013 do zahájení školní docházky nedoporučovala umístění R. M., narozené X, v mateřské škole ze zdravotních důvodů a z týchž důvodů doporučila v zimním období dlouhodobý pobyt všech dětí M. ve Středomoří. Dne 31.8.2015 bylo ÚP doručeno vyjádření k podkladům rozhodnutí, v nichž žalobce uvedl, že Mgr. S. M. byla uznána za osobu v hmotné nouzi dle § 3 odst. 3 zákona, a to pro péči o devět nezaopatřených dětí, jak přímo výslovně uvedla v žádosti ze dne 4.6.2012, tedy nikoli pro péči o nezletilou R.; o uznání za osobou v hmotné nouzi podle § 3 odst. 1 bodu 4. zákona, pro péči o nezletilou R. od 1.12.2013 požádal odvolatel sám a dále uvedl, že dne 8.7.2015 doložil řádně požadovanou skutečnost, lékařskou zprávu dětského ošetřujícího lékaře.

Ve spisu ÚP je založena žádost o příspěvek podaná dne 31.5.2010, ve které je žalobce uveden jako žadatel a příjemce dávky. Oznámením č. j. 347/2010/KAH ze dne 9.6.2010 byl příspěvek přiznán od května 2010 a vyplácen. V okruhu SPO se žadatelem bylo uvedeno 10 osob v hmotné nouzi. Žalobce byl v období od 25.05.2010 do 31.10.2010 veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Součástí spisu je žádost Mgr. S. M. o určení osoby v hmotné nouzi doručená úřadu práce dne 4.6.2012. V žádosti jmenovaná uvádí, že dne 8.6.2012 dosáhne její deváté dítě čtyř let věku a nadále se tedy k její osobě nebude přihlížet při určení výše dávky, pokud nebude v evidenci uchazečů o zaměstnání; dovršením 4 let R. se však rodinná situace nijak nezměnila, neboť pečuje celodenně o 9 nezaopatřených dětí, proto žádala, aby nadále, byla považována za osobu v hmotné nouzi. Ke dni 09.06.2012 byla Mgr. S. M. ÚP uznána za osobu v hmotné nouzi, neboť po ukončení nároku na rodičovský příspěvek nadále pečovala o nezletilou R.. Žalobce byl ke dni 09.06.2012 osobou v hmotné nouzi, neboť v období od 28.05.2012 do 30.11.2012 byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání.

Žalovaný dále v odůvodnění uvedl, že výkladem uvedeným v normativní instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí č. 10/2013 s datem platnosti od 01.08.2013 do 31.12.2014 došlo ke změně správní praxe, neboť bylo stanoveno, že jestliže v průběhu pobírání příspěvku žadatel přestane plnit podmínky pro nárok na dávku, dávka nemůže být dané osobě jako příjemci dávky poskytována a odejme se pro neplnění zákonem stanovených podmínek. Pokud jsou s žadatelem (*účastníkem řízení*), který přestal plnit podmínky pro nárok na dávku, společně posuzovány další osoby, je nutné jim doporučit, aby některá z SPO o dávku požádala, a to ta, která bude podmínky pro nárok na dávku plnit. O této skutečnosti byl žalobce informován ve výzvě ze dne 16.12.2013 č. j. MPSV-UP/7464100/13/HMN, která byla doručena 18.12.2013. ÚP změnu rozhodovací praxe odůvodnil a žalobce výzvou ze dne 16.12.2013 poučil.

ÚP výslovně poučil žalobce o jeho právu seznámit se s podklady pro rozhodnutí a případně se k nim ústně nebo písemně vyjádřit Zápis z ústního jednání ze dne 31.08.2015 jehož předmětem bylo vyjádření se k podkladům pro rozhodnutí, žalobce podepsal.

Usnesením zdejšího soudu ze dne 22.1.2016, č.j. 16 Ad 157/2015-11 byl žalobce vyzván k odstranění vad žaloby, kdy byl mimo jiné vyzván, aby řádně označil účastníky řízení

a jejich zástupce, když současně byl poučen o aktivní legitimaci k žalobě a možnosti uplatnění práv osob zúčastněných na řízení.

Podáním ze dne 4.2.2016 doplnil žalobce svou žalobu a sdělil, že Mgr. S. M., K., P. a S. M. a nezletilí S., H., P., I. a R. M. trvají na svém právu být osobami zúčastněnými na řízení. Žalovaný dle žalobce napadeným rozhodnutím pouze předstíral odejmutí příspěvku žalobci a přitom tajně a anonymně zrušil právo 9 jmenovitě neurčených osob, také se vyjádřil k výši pobíraných sociálních dávek pro všech osm nezaopatřených dětí i výplatě příspěvku a zopakoval své argumenty z žaloby.

Usnesením zdejšího soudu ze dne 9.3.2016, č.j. 16 Ad 157/2015-58 bylo rozhodnuto, že Mgr. S. M., K., P. a S. M. a nezletilí S., H., P., I. a R. M. nejsou osobami zúčastněnými na řízení.

Žalobce ve svém vyjádření dne 31.3.2016 zopakoval své argumenty z žaloby, zejména upozornil, že tvrzení MPSV, že žalobce nebyl uznán od 1.12.2013 za osobu v hmotné nouzi dle § 3 odst. 1 a 4, neboť za osobu v hmotné nouzi dle § 3 odst. 1 a 4 byla uznána S. M., není oprávněné a je v rozporu se spisy. Závěrem navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil, neboť skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy, a věc vrátil k dalšímu řízení žalovanému.

Žalovaný ve svém obsáhlém vyjádření k žalobě dne 13.4.2016 shrnul dosavadní průběh řízení a zopakoval své argumenty z odůvodnění napadeného rozhodnutí. Dále uvedl, že ode dne 9.6.2012 byla Mgr. S. M. úřadem práce uznána za osobu v hmotné nouzi dle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 4. zákona, neboť po ukončení nároku na rodičovský příspěvek nadále pečovala o nezletilou R., která z vážných důvodů nemohla být umístěna v mateřské škole, a žalobce byl osobou v hmotné nouzi, neboť ke dni 09.06.2012 byl veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, ÚP proto pokračoval ve výplatě opakující se dávky. Dále odkázal na ustanovení § 3 odst. 1 a 3 zákona a uvedl, že ÚP neshledal odůvodněný případ, aby žalobce, u kterého je možnost aktivity v rámci pracovního trhu nebo v rámci služeb zaměstnanosti, byl po ukončení v evidenci uchazečů o zaměstnání považován za osobu v hmotné nouzi. Také žalovaný citoval znění § 21 a 68 zákona a vyjádřil se k § 46a odst. 1 zákona, účinného od 1.1.2015, dle něhož přestane-li dosavadní příjemce opakující se dávky plnit podmínky nároku na tuto dávku, přechází tento nárok na nejstarší SPO, která žije s dosavadním příjemcem, za předpokladu, že s tímto přechodem nároku vysloví tato osoba souhlas. Cílem uvedené právní úpravy s účinností od 1.1.2015 je zamezit zvýšené administrativě a nutnosti podávat nové žádosti o opakující se dávky v případě, že dosavadní příjemce dávky přestane plnit podmínky nároku na dávku, tj. přestane být osobou v hmotné nouzi, popř. oprávněnou osobou. Do 31.12.2014 výše citované ustanovení zákona neplatilo, tzn., nebyla upravena situace, když příjemce opakujících se dávek přestane plnit podmínky pro nárok na dávky a jsou s ním ještě posuzovány další osoby, které nárok na dávky stále plní. Výkladem uvedeným v normativní instrukci Ministerstva práce a sociálních věcí č. 10/2013 s datem platnosti od 1.8.2013 do 31.12.2014, došlo ke změně správní praxe, neboť bylo stanoveno, že jestliže v průběhu pobírání příspěvku na živobytí žadatel přestane plnit podmínky pro nárok na dávku, dávka nemůže být dané osobě jako příjemci dávky poskytována a odejme se pro neplnění zákonem

stanovených podmínek. Pokud jsou s žadatelem (*účastníkem řízení*), který přestal plnit podmínky pro nárok na dávku, společně posuzovány další osoby, je nutné jim doporučit, aby některá z SPO o dávku požádala, a to ta, která bude podmínky pro nárok na dávku plnit. O této skutečnosti byl žalobce prokazatelně informován ve výzvě ze dne 16.12.2013 č.j. MPSV-UP/7464100/13/HMN doručené dne 18.12.2013. Podle zásady legitimního očekávání platí, že správní orgán dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Rozhodovací praxe pochopitelně není neměnná, ale nemůže zůstat bez odpovídajícího zdůvodnění správního orgánu; ÚP změnu rozhodovací praxe odůvodnil a žalobce výzvou ze dne 16.12.2013 poučil.

Podle § 69 odst. 2 zákona, řízení o změně výše již přiznané dávky nebo o jejím odnětí nebo o zastavení její výplaty se zahajuje na návrh příjemce, zvláštního příjemce, SPO nebo z moci úřední. Žalobce byl oznámením č.j. MPSV-UP/25278/15/KT ze dne 20.8.2015 vyrozuměn, že ÚP zahajuje správní řízení dle § 69 zákona ve věci odejmutí dávky příspěvek na živobytí a oznámení bylo doručeno dne 26.8.2015. ÚP ve výrokové části rozhodnutí o odnětí příspěvku uvedl příslušné právní ustanovení zákona, podle něhož rozhodl o odejmutí příspěvku z důvodu změny rozhodných skutečností. Žalovaný má za to, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s hmotným i procesním právem, a odvolací řízení netrpí vadami, pro které by bylo nutno toto rozhodnutí zrušit, proto navrhl, aby krajský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ze správního spisu vedeného žalovaným ohledně žalobce ve věci příspěvku na živobytí žalobce bylo zjištěno, že tvrzení žalovaného uvedená v napadeném rozhodnutí i v jeho vyjádření odpovídají skutečností dle listin založených ve spisu.

Dále bylo zjištěno, že dne 31.5.2010 byla Městskému úřadu Kašperské Hory (dále jen MěÚ) doručena žádost žalobce o příspěvek (č.j. 317/2010/KAH) a následně Oznámením MěÚ ze dne 9.6.2010 č.j. 347/2010/KAH byl přiznán příspěvek ve výši 16.270,-Kč měsíčně od května 2010 s tím, že příspěvek musí být použit ve prospěch příjemce a všech společně posuzovaných osob (*manželka + 9 dětí /D., K., P., S., S., H., P., I. a R./*). V průběhu následujících let byla výše tohoto příspěvku několikrát měněna. Dále soud zjistil, že dne 14.11.2013 bylo ÚP doručeno podání žalobce se sdělením, že ke dni 13.11.2013 ukončil evidenci na ÚP, k jiné změně nedochází, nadále je bez pracovního poměru, nemá žádné příjmy, ani není OSVČ. ÚP výzvou ze dne 16.12.2013 doručenou žalobci dne 18.12.2013, vyzval žalobce „*k osobnímu jednání, aby doplnil a doložil dále uvedené údaje k žádosti o dávku Příspěvek na živobytí č.j. 317/2010/KAH, podané dne 31.5.2010*“. Ve výzvě je dále uvedeno, že žalobce byl ke dni 12.11.2013 vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, není proto považován za osobu v hmotné nouzi a nemůže žádat od následujícího měsíce o dávku hmotné nouze – příspěvek na živobytí; požádat si může pouze osoba, která je v hmotné nouzi, tj. paní M. nebo některé z nezaopatřených dětí. V neposlední řadě je uvedeno, že žalobce je v souladu s § 49 „*uvedeného zákona*“ povinen doložit do 8 dnů ode dne oznámení této výzvy shora požadované skutečnosti, rozhodné pro nárok na dávku za měsíc prosinec 2013, její výši nebo výplatu. Rozhodnutím ÚP ze dne 16.12.2013 č.j. MPSV-UP/7476800/13/HMN byl odejmut ode dne 1.12.2013 příspěvek na živobytí, jehož příjemcem byl žalobce; proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas odvolání. Výzvou ze dne 22.1.2014 byla Mgr. M., manželka žalobce, vyzvána k podání žádosti o příspěvek na živobytí za měsíc leden 2014, a to nejpozději do konce ledna, aby mohl vzniknout nárok na příspěvek na živobytí za měsíc leden

2014. Rozhodnutím MPSV ze dne 29.1.2014 č.j. MPSV-UM/347/14/4S-PZK bylo odvolání žalobce zamítnuto a rozhodnutí ÚP ze dne 16.12.2013 č.j. MPSV-UP/7476800/13/HMN potvrzeno. *Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 31.3.2015 č.j. 16 Ad 15/2014-61* byla obě shora uvedená rozhodnutí zrušena a věc byla pro vady řízení vrácena žalovanému k dalšímu řízení. Následující průběh správního řízení pak zcela odpovídá skutečnostem uvedeným v odůvodnění napadeného rozhodnutí i vyjádření žalovaného ze dne 13.4.2016.

Dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen *s.ř.s.*), soudy ve správním soudnictví rozhodují o žalobách proti rozhodnutím vydaným v oblasti veřejné správy orgánem moci výkonné, orgánem územního samosprávného celku, jakož i fyzickou nebo právnickou osobou nebo jiným orgánem, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy, (dále jen „správní orgán“). Podle § 31 odst. 2, 3 *s.ř.s.* ve věcech pomoci v hmotné nouzi *rozhoduje specializovaný samosoudce*, který má práva a povinnosti předsedy senátu.

Následně soud přezkoumal napadené rozhodnutí ze dne 27.10.2015 č.j. MPSV-UM/12272/15/9S-PZK. Při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (27.10.2015), a přezkoumá napadené výroky rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 1, 2 *s.ř.s.*), jestliže je přezkoumatelné (*splňuje podmínky stanovené v § 68 odst. 3 správního řádu*, v němž je stanoveno, že v odůvodnění se uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.).

Soud ve věci rozhodl dle § 51 odst. 1 s.ř.s. bez nařízení jednání, když s tímto postupem žalobce i žalovaný souhlasili. Žalovaný souhlasil výslovně a žalobce nejprve ve své žalobě a v podání ze dne 4.2.2016 sdělil, že nesouhlasí s projednáním věci bez jednání. Následně se dne 31.3.2016 vyjádřil, že za určitých podmínek dle něho není nutné nařizovat jednání, ale pokud soud nepřihlédne k jeho návrhu, trvá na jednání ve věci samé. Vzhledem k tomu, že z obsahu podání žalobce nebylo jasné, jaký je jeho postoj k nařízení jednání, spolu s vyjádřením žalovaného ve věci zaslal soud žalobci výzvu ze dne 17.5.2016, aby do dvou týdnů od doručení této výzvy písemně sdělil, zda souhlasí s tím, aby soud rozhodl o věci samé bez jednání, a současně jej poučil o tom, že **nevyjádří-li účastník řízení do dvou týdnů od doručení této výzvy svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, má se za to, že souhlas s tím, aby soud rozhodl o věci samé bez jednání, je udělen**. Písemnost byla žalobci vhozena dne 19.5.2016 do domovní schránky a žalobce ve shora uvedené lhůtě, ani následně soudu písemně nesdělil svůj nesouhlas s rozhodnutím ve věci samé bez jednání, proto byla podmínka dle § 51 odst. 1 *s.ř.s.* splněna a jednání ve věci nebylo soudem nařízeno.

Podle § 2 odst. 1, 2 a 3 zákona pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak. Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a

příjem společně posuzovaných osob a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), **příčemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.** Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.

Dle § 3 odst. 1 zákona nestanoví-li tento zákon jinak, **osobou v hmotné nouzi není osoba, která a) není v pracovním nebo obdobném vztahu ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem, s výjimkou osoby, která je dle bodu 4. osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení.**

Podle § 3 odst. 2 zákona je-li osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) až e), g) nebo h) osobou společně posuzovanou podle § 2 odst. 1, posuzuje se pro účely zjištění nároku na dávku společně; k této osobě se přihlíží též při stanovení výše dávky, s výjimkou stanovení výše příspěvku na živobytí podle § 23 písm. b). Za společně posuzovanou osobu podle věty první se pro účely zjištění nároku na dávku považuje též osoba, která není oprávněnou osobou.

Dle § 3 odst. 3 zákona orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobu uvedenou v odstavci 1 písm. a) až e), g) a h), a dále nezaopatřené dítě umístěné na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření v pobytovém zařízení sociálních služeb podle ustanovení § 48 zákona o sociálních službách, bude považovat za osobu v hmotné nouzi.

Podle § 21 odst. 1 a 2 zákona nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Splňuje-li podmínky nároku na příspěvek na živobytí více společně posuzovaných osob, náleží příspěvek na živobytí jen jedné, a to osobě určené na základě dohody těchto osob. Nedohodnou-li se tyto osoby, určí orgán pomoci v hmotné nouzi, který o příspěvku na živobytí rozhoduje, které z těchto osob se příspěvek na živobytí přizná.

Podle § 40 odst. 1 a 3 zákona **příjemcem dávky je ten, komu byla dávka přiznána.** Příjemce a zvláštní příjemce jsou povinni dávku použít ve prospěch osoby nebo

společně posuzovaných osob, kterým byla dávka přiznána.

Dle § 44 odst. 1 zákona **změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo její výplatu tak, že nárok na dávku nebo na její výplatu zanikne, dávka se odejme** nebo její výplata zastaví od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala.

Podle § 46a odst. 1 zákona, **účinného od 1.1.2015, přestane-li dosavadní příjemce opakuje se dávky plnit podmínky nároku na tuto dávku, přechází tento nárok na nejstarší společně posuzovanou osobu, která žije s dosavadním příjemcem**, za předpokladu, že s tímto přechodem nároku vysloví tato osoba souhlas.

Dle § 49 odst. 2 zákona příjemce dávky je povinen

- a) písemně oznámit orgánu pomoci v hmotné nouzi změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu, a to do 8 dnů ode dne, kdy se o těchto skutečnostech dozvěděl,
- b) vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu.

Podle § 69 odst. 1 a 2 zákona řízení o přiznání dávky se zahajuje na základě písemné žádosti osoby, není-li dále stanoveno jinak (§ 70), podané příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi na tiskopisu předepsaném ministerstvem. **Řízení o změně výše již přiznané dávky nebo o jejím odnětí nebo o zastavení její výplaty se zahajuje na návrh příjemce, zvláštního příjemce, osoby společně posuzované nebo z moci úřední.**

Předmětem sporu je otázka, zda v případě příspěvku na živobytí může být příspěvek odňat příjemci, který přestane být osobou v hmotné nouzi, když společně posuzované osoby v hmotné nouzi nadále jsou a zda žalobce skutečně nesplňoval či splňoval ke dni 1.12.2013 podmínky pro nárok na tuto dávku. Žalobce v tomto směru napadá zejména aplikaci jednotlivých ustanovení zákona a jejich vzájemný výklad žalovaným v jeho neprospěch. Po zhodnocení věci dospěl soud k závěru, že *žaloba proti napadenému rozhodnutí žalovaného ze dne 27.10.2015 č.j. MPSV-UM/12272/15/9S-PZK není důvodná.*

K námitce žalobce, že ve výrokové části rozhodnutí není uvedeno, o jaké řízení dle § 69 zákona šlo, soud uvádí, že tato je zcela irelevantní, když § 69 zákona pouze upravuje, která řízení se zahajují na žádost osoby, a která na návrh příjemce, zvláštního příjemce, SPO či z moci úřední. Správní orgány prvního i druhého stupně ve výrokové části uvedly ustanovení zákona, dle nichž jsou příslušné ve věci rozhodovat a dále právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, jak jim ukládá § 68 odst. 2 s.ř..

Soud se dále zabýval otázkou, zda ke dni 1.12.2013 byl žalobce osobou v hmotné nouzi, když je nesporné, že žalobce byl ke dni 13.11.2013 vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání. Mgr. S. M. (*manželka žalobce*) požádala o určení, že je osobou v hmotné nouzi, žádostí doručenou ÚP dne 4.6.2012, z důvodu, že dne 8.6.2012 dosáhne její deváté dítě čtyř

let věku, ovšem stále pečuje celodenně o 9 nezaopatřených dětí. Ke dni 09.06.2012 Mgr. S. M. byla ÚP uznána za osobu v hmotné nouzi, neboť po ukončení nároku na rodičovský příspěvek nadále pečovala o nezletilou R.. Naopak žalobce po svém vyřazení z evidence ÚP sdělil pouze tuto skutečnost s tím, že k jiné změně u něho nedochází, nadále je bez práce a o své péči o dceru R. se nijak nezmínil. Z obsahu jeho podání učiněných vůči správnímu orgánu i soudu je navíc patrné, že žalobce se domníval, že příspěvek bude rodině nadále vyplácen, pouze snížen o částku připadající na něho, jelikož on již není osobou v hmotné nouzi. Když však zjistil, že se podmínky pro výplatu příspěvku změnili, začal argumentovat tím, že by měl být považován za osobu v hmotné nouzi z důvodu péče o nezletilou dceru R., ačkoliv ze stejného důvodu bylo v tu dobu přiznáno postavení osoby v hmotné nouzi jeho manželce. Žalobce byl správním orgánem řádně vyzván a poučen, jakým způsobem má doložit, že je osobou v hmotné nouzi, což neučinil. Ke dni 1.12.2013 pak nesplňoval ani žádnou z taxativně uvedených výjimek uvedených v § 3 odst. 1 zákona, tudíž jej soud shodně se správním orgánem za osobu v hmotné nouzi k rozhodnému datu nepovažuje.

K samotnému odnětí příspěvku pak soud uvádí následující:

Jak správně žalobce uvádí ve své žalobě a vyjádřeních, správní orgán je při své rozhodovací činnosti vázán ustanoveními zákona a zásadami správního řízení. Žalovaný nerozporuje, že dříve postupoval vůči žalobci jinak a příspěvek ponechal rodině, ponížený o poměrnou částku, která připadala na příjemce, který přestal být osobou v hmotné nouzi. Do 31.12.2014 však zákon tuto situaci, kdy příjemce příspěvku přestane splňovat podmínku pro jeho přiznání, tedy být osobou v hmotné nouzi, přičemž spolu s ním příspěvek čerpají SPO, neupravoval. Správní orgán tak tuto situaci řešil s ohledem na svou ustálenou rozhodovací praxi, která bývá upravena i interními předpisy. Tato praxe však není zcela neměnná a tak normativní instrukcí MPSV č. 10/2013 s datem platnosti od 1.8.2013 do 31.12.2014, došlo k její změně, když bylo stanoveno, že jestliže v průběhu pobírání příspěvku na živobytí žadatel přestane plnit podmínky pro nárok na dávku, dávka nemůže být dané osobě jako příjemci dávky poskytována a odejme se pro neplnění zákonem stanovených podmínek. Pokud jsou s žadatelem (*účastníkem řízení*), který přestal plnit podmínky pro nárok na dávku, společně posuzovány další osoby, je nutné jim doporučit, aby některá z SPO o dávku požádala, a to ta, která bude podmínky pro nárok na dávku plnit. Správní orgán musel postupovat v souladu s touto instrukcí a vzhledem k tomu, že došlo ke změně oproti dřívější praxi, kterou zmiňoval i žalobce, informoval ho o novém postupu při řešení této situace výzvou ze dne 16.12.2013 č.j. MPSV-UP/7464100/13/HMN. Žalovaný k výzvě přistoupil zcela logicky ve chvíli, kdy žalobce ztratil postavení osoby v hmotné nouzi, protože nemůže předem informovat všechny účastníky, co by se mohlo hypoteticky dít, pokud u nich dojde ke změně rozhodných skutečností. V tomto směru pak není důvod, aby se žalobce dovolával postupu dle dřívější praxe, když mohl snadno splnit nové podmínky, na které byl řádně upozorněn. V dané situaci, kdy nebylo zcela jisté, zda žalobce či jeho manželka opravdu jsou osobami v hmotné nouzi, mohla rodina o příspěvek obratem zažádat prostřednictvím jiné SPO, tedy některého z dětí, u nichž bylo na jisto postaveno, že je osobou v hmotné nouzi. Zásada legitimního očekávání dle soudu nebyla správním orgánem nijak porušena, když tato má zaručit, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Neznamená to však, že vůči jednotlivcům bude postupováno vždy stejným způsobem, když se praxe orgánu

od určité doby změni vůči všem účastníkům. ÚP navíc tuto změnu rozhodovací praxe v napadeném rozhodnutí vysvětlil a odůvodnil.

Aktuálně sice správní orgán postupuje dle § 46a odst. 1 zákona, dle něhož přestane-li dosavadní příjemce opakující se dávky plnit podmínky nároku na tuto dávku, přechází tento nárok na nejstarší společně posuzovanou osobu, která žije s dosavadním příjemcem, za předpokladu, že s tímto přechodem nároku vysloví tato osoba souhlas, tedy odpadá nutnost podání nové žádosti a tím se zkracuje administrativní proces, ovšem toto ustanovení je účinné až od 1.1.2015, a vzhledem k tomu, že žalobce přestal podmínky splňovat před tímto datem, je nutné jeho nárok na dávku pomoci v hmotné nouzi posuzovat podle zákona ve znění účinném do 31.12.2014. Žalovaný tedy o odnětí příspěvku rozhodl zcela v souladu se zákonem.

V souladu s ustanovením § 68 pak správní orgán jednal jako s účastníkem řízení pouze s příjemcem dávky, když tento říká, že *osoby společně posuzované se žadatelem o dávku nebo jejím příjemcem (§ 2 odst. 1) jsou účastníky řízení o dávkách, jen jde-li o řízení o přeplatku na dávce, který měly tyto osoby způsobit samostatně, popřípadě společně se žadatelem o dávku.* Žalovaný ani správní orgán prvního stupně tak nijak neobcházel práva SPO, ani se nesnažil jim tajně odejmout pobíraný příspěvek, když naopak učinil opatření (*zaslání výzvy s poučením*) k tomu, aby SPO mohly příspěvek dál pobírat, prostřednictvím osoby, která podmínky splňuje.

Žalobce tedy zcela nepřiměřeně spoléhal na své dosavadní zkušenosti s čerpáním příspěvku v minulosti, přičemž si nijak nepřipustil změnu v podmínkách jeho čerpání, ovšem nemůže předpokládat, že příspěvek dostane, když současně nesplní i své povinnosti, které jsou nastaveny shodně pro všechny účastníky ve stejné situaci. Navíc z ničeho nevyplývá, že by žalobce byl osobou, která si nemůže zajistit příjem pro sebe a svou rodinu vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu, dosaženému vzdělání nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním. Příspěvek na živobytí je toliko základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby či SPO, ovšem jedná se o podpůrnou dávku, která má pomáhat osobám, které z určitých důvodů nemohou zajistit financování svých základních životních potřeb sami, primárně by si však měl prostředky ke svému živobytí zajistit pro sebe a svou rodinu každý sám, pomoc státu nastupuje až poté, není-li si tyto prostředky schopen zajistit občan sám ze závažných důvodů (*např. zdravotní postižení*), což v této věci nebylo zjištěno a ani žalobce žádné důkazy na podporu svých tvrzení nepředložil, jak je zřejmé shora. Ze strany žalobce nebylo prokázáno, že v jeho případě si nemůže příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jeho základních životních podmínek je tak vážně ohroženo, když za závažný důvod nelze považovat pouhé sdělení praktické lékařky pro děti a dorost v doložené lékařské zprávě ze dne 8.7.2015 bez bližšího zdůvodnění, že v období ode dne 1.12.2013 do zahájení školní docházky nedoporučovala umístění R. M., nar. X, v mateřské škole ze zdravotních důvodů a z týchž důvodů doporučila v zimním období ve Středomoří dlouhodobý pobyt všech dětí M., aniž by uvedla jejich jména (poznámka soudu: *v péči praktické lékařky pro děti a dorost mohou být osoby toliko do 19 let věku, přičemž synové K., nar. ..., a P., nar. ..., již tento věk v uvedené době překročili*).

Krajský soud v Plzni ze shora uvedených důvodů proto žalobě žalobce nepřisvědčil a žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s.ř.s., ve kterém je uvedeno, že soud zamítne žalobu, není-li důvodná (výrok I. rozsudku). Soud napadené rozhodnutí žalovaného ze dne 27.10.2015 shledal jako věcně správné i odpovídající zákonu a žalovaný se vypořádal dostatečným způsobem i se všemi námitkami žalobce uplatněnými proti rozhodnutí ze dne 7.9.2015 a jím zjištěný skutkový stav má dostatečnou oporu ve správním spisu, proto oprávněně a v souladu se zákonem a s.ř. zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí ÚP ze dne 7.9.2015 o odejmutí dávky příspěvek na živobytí ode dne 1.12.2013, jelikož žalobce neprokázal, že splňuje nadále podmínky pro přiznání a výplatu této dávky, když ke dni 13.11.2013 byl vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, jak uvedeno shora. Navíc správní orgány po vydání shora uvedeného rozsudku zdejšího soudu ze dne 31.3.2015 postupovaly dle právního názoru soudu a procesní pochybení odstranily. Žalobce má možnost podat kdykoli novou žádost o předmětnou dávku, což mu je nepochybně známo, o níž bude rozhodováno v souladu s platnou právní úpravou.

Žalobce ve věci neměl úspěch a správní orgán ze zákona nemá právo na náhradu nákladů řízení, soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jak vyplývá z ust. § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. (výrok II. rozsudku).

Poučení : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení ve dvou písemných vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o této stížnosti rozhoduje.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Plzni dne 5. srpna 2016

JUDr. Alena Hocká
samosoudkyně